Dörner György kapta meg az Új Színházat

Makrai Sonja

Tarlós István főpolgármester *Dörner György* színművészt választotta az Új Színház igazgatójának, aki *Csurka István* íróval közösen adta be pályázatát. Az igazgatói posztra pályázott még *Márta István* is, aki tizenhárom éve vezeti a teátrumot. Az új igazgató kinevezése 2012. február 1-jétől öt évre szól.

Az igazgatói pályázat eredményét október 12-én kellett volna nyilvánosságra hozni, váratlanul már tegnap megszületett a döntés. Lapunk megkereste Dörner Györgyöt, kommentálja a kinevezését. A színművész leszögezte: „A Színház.hu és az MTI elsőbbséget élvez, amíg ők nem keresnek, nem nyilatkozom senkinek. Lehet, hogy magának fontos, hogy az önök napilapjában megjelenjen a nyilatkozatom, de nekem egyáltalán nem az."

Márta Istvánt meglepte Tarlós István egyszemélyes döntése. – Sajnálom, hogy a főpolgármester úr nem vette figyelembe a szakmai bizottság javaslatát. A pályázatot ugyanazokkal a funkciókkal, elvárásokkal írta ki a főváros, ahogy tizenhárom éve működünk. Mindezt a színházban folyó munka elismeréseként fogtam fel, azt éreztem, nem is akarnak ezen változtatni – nyilatkozott a döntésre reagálva Márta István. – A jövőre vonatkozóan nem tudom, mi lesz a nyertes fővárosi pályázataink sorsa, azt sem látom, hogy Dörner György mit tervez az általunk kiírt Kőfal pályázattal. Legnagyobb kérdés számomra azonban, hogy alakul a jövőben a színház nemzetközi kapcsolatrendszerének a sorsa. Az ottani vezetők nekem szavaztak bizalmat. *Csomós Miklós* kultúráért felelős főpolgármester-helyettes az évadnyitó sajtótájékoztatónkon példaértékűnek nevezte ezt a kezdeményezésünket, ennek fényében még inkább megdöbbent a mostani döntés – jelentette ki az igazgató.

Az illetékes szakmai bizottság – *Ascher Tamás* rendező, a Színház- és Filmművészeti Egyetem rektora, *Bérczes László* rendező, a Bárka Színház művészeti vezetője, *Herczeg Tamás* művészeti menedzser, *Kováts Adél* színésznő – a pályázók meghallgatása után 6:2 arányban akkor Márta Istvánt támogatta. Tarlós István ezzel szemben Dörner pályázatát hozta ki győztesnek, amelyet Ascher Tamás a Népszavának úgy kommentált: nemcsak átgondoltságában és méreteiben sokkal szerényebb és gyengébb, de nem szól szándéknyilatkozatokról, nincs egy csapat, amelyik mögötte áll.

Dörner Csurka Istvánnal közösen adta be pályázatát – így jövő februártól Csurka lesz a színház intendánsa. Többen politikai alkut sejtenek a döntés hátterében, ahogy a József Attila Színház esetében is, ahol szintén a bizottság javaslatával ellentétes döntés született. Felvetődik a kérdés, mi értelme van a bizottság munkájának. – Kirakat az egész. Többször bebizonyosodott, hogy különböző érdekekre hivatkozva egyáltalán nem veszik figyelembe a bizottság javaslatait. Teljesen fölösleges munkát folytatnak az ott ülő emberek – vélekedik Márta.

Kitartó ellenszél

L. Simon László: Csökkent a kultúra érdekérvényesítő képessége

A parlament kulturális bizottságának elnöke október 15-től az NKA vezetéséért is felel majd FOTÓ: SZÉKELYHIDI BALÁZS

Szeptember közepén az Országgyűlés kulturális és sajtóbizottságának ülésén annak elnöke, L. Simon László hívta fel a kormány figyelmét: veszélybe sodorja a magyar kultúrát, ha állami támogatása tovább csökken. A hét elején került nyilvánosságra a 2012-es költségvetésitörvény-tervezet, amely szerint jövőre a közgyűjteményi rendszer több mint húsz, a művészeti intézmények, az előadó-művészeti törvény végrehajtásából adódó feladatok mintegy harminc százalékkal kevesebb támogatást kapnak. L. Simon László október 15-től váltja Jankovics Marcellt a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) elnöki tisztében.

Tölgyesi Gábor

Múlt évhez képest idén is több mint húsz százalékkal csökkent a kultúra pénze, mennyit lehet még elvonni erről a területről?

– Ennél összetettebb a helyzet: lesznek a kultúra területén új források is, például a Magyar Művészeti Akadémia felállításával, és lesznek olyan források, amelyek máshol fognak megjelenni: ha elfogadja a parlament az új önkormányzati törvényt, a megyei kulturális intézményeket önálló, feladatalapú finanszírozás fogja segíteni. A 2002-es kormányváltás óta folyamatosan csökkennek a kultúrára fordított támogatások, aminek nagyon nem örülök, a magam eszközeivel próbálok ez ellen tenni. Sajnos azt is tudomásul kell venni, az állam olyan végzetesen eladósodott, hogy mindenhol össze kell húzni a nadrágszíjat, a kulturális életben is. Ez ellen úgy is lehet védekezni, hogy az intézmények működését racionalizáljuk: az NKA-nál is arra fogok törekedni, hogy a működése a legkevesebb pénzt vigye el a pályázatoktól, a kulturális tevékenységtől. Ahol lehet, országgyűlési képviselőként egyéni módosító indítványokkal fogok élni, hogy bővüljenek a kulturális életre szánt források, remélem, ezek a javaslatok átmennek az előzetes szűrőn, a frakció támogatásával a parlament elé kerülhetnek. Ezt a küzdelmet végig kell vinni, szeretném, ha az NKA forrásait a jövő évi költségvetési tervezethez képest is növelni tudnánk. Nem tartom szerencsésnek, hogy az ötös lottó nyereményadójának 90 százalékáról 70 százalékra csökkent az NKA bevétele, ebből a forrásból vissza kell hozni valamennyit. De új forrásokat is be lehet vonni az NKA finanszírozásába: ilyen a pornográfia kulturális járulékoltatásának a visszaállítása. Már készítjük a javaslatot, amelyet az adó- és a költségvetési törvényhez hamarosan benyújtunk. Bízom abban, hogy ehhez is megnyerjük a kormány támogatását: e lépésnek kulturális üzenete is van.

– Milyen változtatásokat tervez még az NKA-nál?

– Amennyiben megkapom a kinevezésemet *Réthelyi Miklós* miniszter úrtól, október 15-e után javasolni fogom az NKA bizottságának, hogy új szakkollégiumi rendszer legyen. Ha ezt az NKA bizottsága támogatja, a végső döntés e kérdésben a miniszteré. Jelenleg 17 állandó és 2 ad hoc kollégiuma van az NKA-nak, ennek a fele is elég lenne, a kiszámíthatóbb, átláthatóbb, olcsóbb működés érdekében csak új bizottsági struktúrával lehet megkezdeni a 2012-es évet. Gyorsítanám a pályázatok menetét, az elektronikus pályáztatásra való áttéréssel is csökkenteném mind a pályázók, mind az NKA bürokratikus terheit. Bár az NKA decentralizálására nem lesz pénz, át kell gondolni, a közművelődés és népművészet területén a tájegységek szempontjai hogyan tudnának megjelenni önállóan a pályázatok elbírálásánál.

– Országgyűlési képviselő, a parlament kulturális bizottságának elnöke: az ön vezetésével nem lesz átpolitizált az NKA?

– Semmiképp. Az NKA elnöke a törvény értelmében a miniszter, aki delegálja az elnöki jogkört. A miniszter maga is vezető politikus , s ha akarja, magánál tartja a döntést. Másrészt az NKA bizottságának elnöke nem is oszthat pénzt a törvény értelmében, nem ő, hanem a szakkollégiumok kurátorai döntenek a pályázatokról. Nem feladatom beleszólni a kuratóriumi döntésekbe, nem is vállalnék ilyet magamra.

– Mit gondol a Művészeti Alap jogutódjainak, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete (MAOE) és a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány (MAK) viharos közelmúltjáról?

– Átérzem a MAOE felháborodását amiatt, hogy bár a miniszterelnök úr támogatásával külön kormánydöntés született az egyesület támogatásáról, a mai napig nem kapta meg ezt a pénzt, és így csődbe mehet. Pontosan tudom, milyen nehéz a kormányzattól behajtani a pénzt, tizenkét évig voltam irodalmi szervezeti vezető, ám képviselőként sem tudom megérteni hol tűnnek el ezek a pénzek A Központi Nyomozó Főügyészségnél hűtlen kezelés alapos gyanúja miatt tettem feljelentést a MAK ügyében, többek között amiatt, mert gyanúm szerint a közalapítvány tulajdonában álló Képcsarnok Kft. vagyonát és bérleményeit kiszervezik. Ugyanakkor van, amit a MAK-kal kapcsolatban nem értek: bár már rég döntés született arról, hogy több állami közalapítvánnyal együtt ez is megszűnik, még mindig nem jegyezték be a bíróságon a Magyar Alkotóművészeti Nonprofit Kft.-t, amely a közalapítvány vagyonát és feladatait venné át, holott a 2012-es költségvetés már számol vele.

– Az örökségvédelmi törvény szeptember 27-én benyújtott módosítása ellen megyei múzeumok vezetői tiltakoztak, mondván, a beruházások előtti régészeti feltárásokra szánt idő és pénz csökkentésével az örökségvédelem ellehetetlenül. A javaslat a hivatalos álláspont szerint jó kompromisszum a régészek és a beruházók között, ám ugyanez hangzott el tavaly, a jogszabály akkori módosításakor is. Mi változott azóta?

– A kultúra érdekérvényesítő képessége csökkent, nehezen védjük meg a pozícióinkat a gazdasággal szemben. Van egy téveszme, ami a döntéshozók fejében is motoszkál: a beruházások azért késlekednek és kerülnek sokba, mert a régészek pepecselnek. Pedig amíg a politikai és a szakmai döntéstől eljutunk az első kapavágásig, több idő telik el, mint régészeti munkával. Mikor arról beszélnek, évente hány milliárdot fordítanak a régészetre, elfelejtik azt, hogy a költségek nagy része olyan földmunka, amit azok a vállalatok visznek el, akik az építkezésekben érdekeltek. Az elmúlt egy évben is előkerült egy honfoglalás kori tarsolylemez a föld alól, értéke pénzben kifejezhetetlen.

Tranströmeré az irodalmi Nobel

Tomas Tranströmer svéd költőnek ítélték oda az idei irodalmi Nobel-díjat – jelentette be a Svéd Akadémia tegnap Stockholmban. Az akadémia korunk egyik legnagyobb költőjeként méltatta Tranströmert, aki „tömör, áttetsző képeiben egy friss valóság felé mutat utat". A nyolcvanesztendős díjazott nevét évek óta a várományosok között emlegették.

R. Kiss Kornélia

Tomas Tranströmer keveset alkotott, mindössze 13 vékony kötete jelent meg, életműve első pillanattól feltűnést keltett, és világszerte ismertté vált. Alkotásait több mint hatvan nyelvre fordították le eddig. Munkásságából elsősorban költészete ismert, de íróként és műfordítóként is tevékenykedik, korábban elismert pszichológus volt. Most is alkot, bár a Svéd Akadémia titkárának beszámolója szerint a kitüntetett költő nemrégiben agyvérzést szenvedett, és emiatt sem járni, sem beszélni nem tud.

Tomas Tranströmer versei és Az emlékek látnak című könyve is olvasható magyar nyelven. 2001-ben a budapesti nemzetközi könyvfesztivál vendége volt, de korábban is járt Magyarországon: 1969 októberében két hetet töltött Kelet-Európában, Magyarországon és Csehszlovákiában a Svéd Intézet felkérésére, „hogy a hivatalos, bürokratikus csatornák mögött, mellett és fölött" megpróbáljon személyes kapcsolatokat kiépíteni az ottani értelmiséggel. *Thinsz Gézával* együttműködve Tomas Tranströmer több magyar költő, *Nemes Nagy Ágnes, Weöres Sándor, Nagy László, Szabó Lőrinc, Illyés Gyula, Tandori Dezső* és *Pilinszky János* verseiből is fordított svédre. Pilinszkyhez barátság is fűzte, mint egy 1969-ben született levelében írta, szerette volna meghívni a magyar költőt Svédországba. „Pilinszky albérletben lakik, a város közepén, egyetlen szűköcske szobában (mint a legtöbb kispénzűnek, neki sem futja saját lakásra). De csodálatos ember. Feledhetetlen estéket töltöttünk együtt véget nem érő beszélgetéssel (tolmács nélkül) a parányi szobában" – idézte fel találkozásukat Tomas Tranströmer.

A bejelentés után felesége közölte, Tranströmer „nagyon boldog", hogy megkapta a díjat. Az elismerést, amely 10 millió svéd koronával (324 millió forintnak megfelelő összeggel) jár, Tomas Tranströmer a nyolcadik svéd szerzőként kapta meg.

Tranströmer, a nyolcadik svéd irodalmi Nobel-díjas FOTÓ: REUTERS/JESSICA GOW

Mezei Mária emlékét idézik Budakeszin

Bodacz Péter

Hétfőtől harmadik alkalommal rendezik meg a budakeszi Mezei Mária kulturális emlékhetet. A szocializmus éveiben méltatlanul mellőzött, egykor *Latinovits Zoltán* és *Ruttkai Éva* mellett emlegetett színésznő nevét viselő összművészeti fesztivál a szervezők – a Kompánia Színházi Társulat és több helyi intézmény – szándéka szerint kommersznek nem mondható élményt kínál. A rendezvény célja nem pusztán a Mezei-hagyaték ápolása; a fellépő húzónevek – *Ferenczi György* és a Rackajam, *Harcsa Veronika, Sonja* és a Soulbreakers, vagy a *Csepregi Gyulával* kiegészülő Angara együttes – mellett ugyanis teret kapnak a színésznő szellemi örökségéből táplálkozó műhelyek is.

Elsősorban a fiatalokat várják a Mezei Mária-emlékházba, akik délelőttönként múzeumpedagógiai előadásokon vehetnek részt, a bátrabbak pedig versmondó versenyen mérettethetnek meg. A jóból nem maradnak ki a járókelők és a BKV utasai sem, akik Budakeszi közterein és a buszokon élvezhetik a Vers mindenkinek akciót, míg a népzene szerelmeseit egy zenekar, több tánccsoport és táncház várja. Természetesen nem fognak program nélkül maradni a színház világa iránt érdeklődők sem, a Kompánia mellett ugyanis négy vendégtársulat áll színpadra vasárnapig.

A ROVAT MEGJELENÉSÉT TÁMOGATTA

mvm paksi atomerőmű

jövőnk energiája